

شورای سیاستگذاری حوزه های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

معاونت پژوهش

استان سمنان شهر سمنان، مؤسسه آموزش عالی عصمتیه

(پایان نامه سطح ۳)

عنوان:

بررسی تطبیقی آیه قربی و اولی الامر از دیدگاه مفسران شیعه و سنی (علامه طباطبائی، فخر رازی و آلوسی)

استاد راهنما:

حجه الاسلام والمسلمین سید محمد طباطبائی پور

نکارنده:

ساره ملایی پور

سال تدوین:

تابستان ۱۳۹۶

الله الحمد

تحمیدیه

به نام خدایی که انسان را آفرید تا او را بیازماید از سوی اطاعت؛ و به او عقل بخشید تا به چالشش کشد از سوی دوست داشتن و به نام او که اگر حکم کند محاکومیم و اگر شکر کند، محبوب. او که در خلقت انسان ظرفت به خرج داده و اگر به محبوانش قسمش دهی، به تو عنایت کند و از در اجابت به انابت تو، پاسخ فراخی نعمت دهد و اگر شکرش را به جا آوری، تو را بهشتی دهد که وصفش در سخن نگنجد و عقل از توصیف مقامات آن به تمثیل افتد.

تقدیم

این پایان نامه را ضمن تشكر و سپاس بیکران و در کمال افتخار و امتنان تقدیم می نمایم به:

*محض آفا و مقتدايمان امام زمان (عجل الله تعالى فرجه الشريف) ، وجود نازنين حضرت زهرای

مرضيه(عليها السلام) و ائمه اطهار(عليهم السلام)

*رهبر عزیزم؛ ولی امر مسلمین حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (دام ظله العالی)

* شهدای اسلام؛ آن صنوبرهای سرخی که چون لاله زاده شدند و چون شقایق ایستاده مردند.

بالاخص شهدای مدافع حرم.

تقدیر و تشکر

- بر حسب وظیفه و از باب «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق»؛ تشکر می کنم از زحمات:
* پدر و مادر عزیزم؛ این دو معلم بزرگوارم که در تمام عرصه های زندگی یار و یاوری بی چشم داشت برای من بوده اند؛
- * استادان فرزانه و فرهیخته ای که در راه کسب علم و معرفت مرا یاری نمودند. به خصوص استاد گرامی حجت الاسلام والملیمین طباطبائی پور که زحمت راهنمایی این رساله را بر عهده گرفتند و در کمال سعه صدر و با حسن خلق و فروتنی از هیچ کمکی دریغ ننمودند.
- * همسر مهربان و دلسوزم؛ همچنین فرزندان عزیزم که با صبر و همدلی، در تمام طول تحصیل همراه و همگام من بوده اند.

پیشنهادات

ما با توجه به وقت محدود و کمبود منابع و محدودیت های دیگر، نتوانستیم به بررسی جنبه های بیشتر تاریخی و شأن نزول این آیات بپردازیم. محققان در آینده می توانند به بررسی تطبیقی این آیات از منظر مفسران دیگر شیعه و سنی پرداخته و اختلافات و اشتراکات نظر ایشان را بیان نمایند تا در کنار رساله ما، تکمیل کننده این بحث باشند.

اکنون به چند نمونه از این موضوعات اشاره می کنیم:

۱. تفسیر تطبیقی آیات اولی الامر و ولایت از دیدگاه مفسرین شیعه و سنی (علامه جوادی آملی، رشید رضا و فخر رازی)
۲. تفسیر تطبیقی آیات قربی و اولی الامر از دیدگاه مفسران شیعه و سنی (آیت الله خویی، آلوسی و رشید رضا) با نظر به شأن نزول این آیات

فهرست منابع

- *قرآن مجید، ترجمه استاد الهی قمشه ای
- *نهج البلاغه ترجمه فیض الاسلام
۱. برازش، علیرضا، تفسیر اهل بیت(علیه السلام)، ج ۱۳، چاپ اول، بی جا: مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۹۴
 ۲. بشوی، محمدیعقوب، حقوق اهل بیت(علیه السلام) در تفاسیر اهل سنت، قم: انتشارات مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۸۴
 ۳. جودای آملی، تفسیر تسنیم، ج ۱۹، چاپ چهارم، بی جا: پژوهشکاه علوم و حیانی معراج، زمستان ۱۳۹۳
 ۴. دفتر مقام معظم رهبری، حدیث ولایت، ج ۴، تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۶
 ۵. رضوانی، علی اصغر، شیعه شناسی و پاسخ به شباهات، ج ۲، چاپ اول، بی جا: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشر مشعر، ۱۳۸۲
 ۶. روحانی نیامازندرانی، عبدالرحیم، امامت و اهل بیت در المیزان، چاپ اول، قم: مؤسسه انتشارات مشهور، بی تا.
 ۷. شمس، مرادعلی، اهل بیت(علیه السلام) در تفاسیر اهل سنت، ج ۲، قم: انتشارات زائر، ۱۳۹۱
 ۸. عادل محمود، لغت نامه قرآن کریم، ج ۱، قم: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۹
 ۹. عابدی، فداحسین، تفسیر تطبیقی آیه مودت، چاپ اول، چاپ توحید، بی جا: انتشارات مرکز جهانی علوم اسلامی، پاییز ۱۳۸۳
 ۱۰. کارдан، رضا، امامت و عصمت امامان(علیه السلام) در قرآن، قم: مجتمع جهانی اهل بیت(علیه السلام)، ۱۳۸۵
 ۱۱. مدرسی، سیدمحمد تقی، تفسیر هدایت، عبدالحمد آیتی، ج ۲، چاپ اول، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۷۷
 ۱۲. مسجدجامعی، علی رضا، پژوهشی در معارف امامیه، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۰
 ۱۳. معین، محمد، فرهنگ فارسی، تهران: انتشارات بیگی، چاپ چهارم، ۱۳۸۷

۱۴. مکارم شیرازی، ناصر، آیات ولایت در قرآن، ابوالقاسم علیان نژاد، قم: انتشارات نسل جوان، ۱۳۸۲ش.
۱۵. ____، تفسیرنمونه، ج ۳، چاپ نوزدهم، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۰ش.
۱۶. نجارزادگان، فرج الله، تفسیر تطبیقی، چاپ اول، بی جا: انتشارات مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۸۳ش.
۱۷. ولی زاده، علیرضا، اهل سنت پاسخ می دهنده، چاپ دوم، قم: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب، بی تا.
۱۸. وهاب، علی، نقد و تحلیل اسباب نزول در تفسیر آلوسی، مشهد: دفتر تبلیغات اسلامی خراسان، ۱۳۷۴ش
۱۹. یوسفیان، حسن، شریفی، احمد حسین، پژوهشی در عصمت معصومان(علیه السلام)، بی جا: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، زمستان ۱۳۷۷.
- ### منابع عربی
۱. ابن بابویه شیخ صدوق، محمدبن علی بن حسین، کمال الدین و تمام النعمه، ج ۱، قم: مؤسسه نشر اسلامی، ۱۴۰۵ق.
 ۲. ابن شهرآشوب، محمدبن علی، مناقب آل ابی طالب، چاپ دوم، بیروت: دارالا ضواء، ۱۴۱۲ق.
 ۳. ابن منظور، محمدبن مکرم، لسان العرب، ج ۱۱، چاپ اول، بیروت: دار احیاء التراث العربي، ۱۴۰۸ق.
 ۴. اربلی، علی بن عیسی، کشف الغمه، ج ۲، چاپ اول، بی جا: مجتمع جهانی اهل بیت، ۱۴۲۶ق.
 ۵. آلوسی، سید محمود، روح المعانی، ج ۲۵ و ۲۶ و ۳۱ و ۳۲، چاپ چهارم، بیروت: دار احیاء التراث العربي، ۱۴۰۵ق.
 ۶. بخاری، محمدبن اسماعیل، صحیح بخاری، ج ۸، بیروت: دارالقلم، بی تا
 ۷. برقی، محمدبن خالد، المحسن، ج ۱، قم: المجمع العالمی لأهل البيت (علیه السلام)، ۱۴۱۶ق.
 ۸. حاکم حسکانی، عبیدالله بن احمد، شواهد التنزیل لقواعد التفضیل، ج ۱، بی جا: وزارت ارشاد جمهوری اسلامی ایران.
 ۹. حاکم نیشابوری، ابوعبدالله، المستدرک علی الصحیحین، ج ۳، بیروت: دارالمعرفه، بی تا.

١٠. راغب اصفهانی، ابی القاسم حسین بن محمد، مفردات الفاظ القرآن، دکتر خسروی، ج ١، چاپ دوم، بی جا: دفتر نشر کتاب، ١٤٠٤ق.
١١. رشیدرضا، تفسیر المنار، ج ٥، بیروت: دارالمعرفه، ١٣٥٤هـ
١٢. زمخشri، محمود، تفسیر کشاف عن حقائق غوامض التنزیل، ج ٤، بیروت: دارالکتب العلمیه.
١٣. سیوطی، عبدالرحمن ابن ابی بکر، الدر المنشور، ج ٧، بیروت: دارالطباعه، بی تا.
١٤. شیخ صدوق، الامالی، محمدبن علی بن حسین بن بابویه، چاپ اول، قم: مؤسسه البعله، ١٤١٧ق.
١٥. _____، من لا يحضره الفقيه، ج ٢، قم: جامعه مدرسین قم، چاپ دوم، ١٤٠٤ق.
١٦. طباطبایی، سید محمد حسین، تفسیر المیزان، سیدمحمد باقر موسوی همدانی، ج ١٨ و ج ٤، قم: چاپخانه دفترانتشارات اسلامی، بی تا.
١٧. طبرسی، احمدبن علی، الاحتجاج، چاپ سوم، تهران: انتشارات اسوه، ١٤٢٢ق.
١٨. _____، مجمع البيان، ج ٣، بیروت: دارالمعرفه، بی تا.
١٩. طبری، محمدبن ابی القاسم، بشارة المصطفی لشیعه المرتضی، قم: انتشارات اسلامی، ١٤٢٠ق.
٢٠. _____، محمدبن جریر، جامع البيان، ج ٤، بیروت: دارالمعرفه، بی تا.
٢١. عروسی حویزی، علی بن جمعه، نورالثقلین، سید هاشم رسولی محلاتی، ج ١، قم: العلمیه، بی تا.
٢٢. عیاشی، محمد، تفسیر عیاشی، ج ١، تهران: مکتبه العلمیه الاسلامیه، بی تا.
٢٣. فخرالدین رازی، ابوعبدالله محمدبن عمر، التفسیر الكبير(مفآتیح الغیب)، ج ١٠، چاپ سوم، بیروت: داراحیاء التراث العربی، ١٤٢٠ق.
٢٤. قزوینی، شاه محمد، مجالس النفائس، بی جا: چاپ حکمت، بی تا.
٢٥. قمی، عباس، مفاتیح الجنان، موسوی دامغانی، چاپ ٢٣، بی جا: انتشارات فیض کاشانی، ١٣٨٣ش.
٢٦. کلینی، کافی، ج ١، بی جا: دارالکتب الاسلامیه، ١٣٢٩ق.
٢٧. مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ٧، بیروت: مؤسسه الوفاء، بی تا.
٢٨. محمدی ری شهری، محمد، حکمت نامه پیامبر اعظم(صلی الله علیه وآلہ وسلم)، ج ٥، قم: دارالحدیث، ١٣٨٦ش.
٢٩. مغربی، نعمان ابن محمد، شرح الاخبار، ج ٣، چاپ دوم، قم: مؤسسه النشر الاسلامی، ١٤١٤ق.

۳۰. هندی، متقی، کنز العمال، ج ۶، بیروت: مؤسسه الرساله، ۱۹۷۵.

سایت های اینترنتی

[/https://fa.wikipedia.org/wiki](https://fa.wikipedia.org/wiki)